

„Fram, fram! Kristmænd,
Korsmænd, Kongsmænd!“

St. Olaf.

„Ret og Sandhed.“

Katholsk Tidende.

Dette blad udkommer hver søndag og betales med 1 krone pr. kvartal (porto iberegnet). Abonnement modtages i Norge, Sverige, Danmark og Tyskland paa alle postkontorer, men for Kristianias og for andre end forannævnte landes vedkommende i St. Olafs Trykkeri, Akersveien nr. 4, Kristiania. — Bekjendtgjørelser betales med 10 øre pr. petiflinie.

Politisk oversigt.

Den norske skilsmisselfovning vil antagelig i en ikke fjern fremtid blive forbedret derhen, at der ikke længer under alle omstændigheder behøves begge egtefællers samtykke, forat skilsmisse kan finde sted.

I Finland avler russificeringen sterk misstemning, da landet har al udsigt til at miste sin nationalitet og sin politiske, relative selvstændighed.

Helgoland blev igaar overleveret til Tyskland i overvær af keiser Wilhelm, som vender hjem fra sit besøg i Belgien og England.

Præsidenten for Argentina har seet sig nødsaget til at nedlægge sit embede; vicepræsident Pellegrini er valgt i hans sted. Det protestantiske „Times“ skriver om den afgaaede præsident: „Præsident Celmans regjering nød ikke den offentlige tillid og fortjente den ikke heller. Overalt herskede uorden, og værst i finanserne.“

I Kina lider befolkningen frygtelig ved flodernes næsten aarlig forefindende uhyre oversvømmelser med dæmningsbrug. Elendigheden er ubeskrivelig paa mange steder. Desuagtet rutter regjeringen paa skamløs maade med penge. Forleden blev den tidligere gesandt marki Tseng begravet; begravelsen kostede omtrent halvfjerde hundrede tusend kroner.

I Japan er rishøsten slaet feil, saa der hersker stor nød, paa hvilken regjeringen efter evne søger at raade bod. — Det første valg af medlemmer til overhuset har fundet sted. Endel af medlemmerne er valgte af de høistbeskattede borgere.

Gudstjenesten i St. Olafs kirke i Kristiania.

Søndag den 10de august: Kl. 7 stille messe. — Kl. 8 stille messe med homili. — Kl. 10 høimesse med prædiken. —

Kl. 5 andagt med prædiken.

Fredag: Kl. 9 sangmesse.

Torsdag er vigille-faste- og abstinensdag.

Ugekalendar.

Søndag den 10de august, 11te søndag efter pinse (Epist.: I Kor. 15, 1—10; evang.: Mark. 7, 31—37). Laurentius, diakon og martyr, † 258. — Mandag. Xystus II., pave og myrtyr, † 258. — Tirsdag. Klara, jomfru og stifter af franciskanernes 2den orden (Klarisser), † 1253. — Onsdag. Alfons Liguori, biskop af St. Agata og stifter af redemptoristernes orden, † 1787. — Torsdag. Hormisdas, pave, † 523. — Fredag. Marias optagelse til himlen. — Lørdag. Rochus, † ca. 1350.

Søndag. Joakim. Offentlig feirelse af vorfrues optagelsesfest.

11te søndag efter pinse.

Evangeliet fremstiller os en døvstum, hvem Vorherre helbreder. Det er billedet paa et menneske, som er ude fra salighedens vei. Thi uden tro er det umuligt at behage Gud og følgelig at blive evig frelst; men troen kommer derved, at man hører (Rom. 10, 17). Og videre siger apostelen, at ganske vist tror man med hjertet, men med munden bekjender man alligevel til saliggjørelse (Rom. 10, 10), fordi kun den, som bekjender Vorherre for menneskene, vil Han og bekjende for sin fader, som er i himlene (Matth. 10, 32). Mystisk betyder altsaa døvstumheden den stand, at en er afskaaren fra opnaaelse af saligheden.

Du skulde da aldrig være en saadan sjælelig døvstum, kjære læser? er maaske det prestelige Efata i daaben ingensinde bleven til et frugtbarende livsord? eller har du engang havt sindet aabent for Herrens tale, men har atter stængt for det? Hvis saa er, da skynd dig med Jesus bort fra den forstyrrende verdens larmen, saml dine tanker i hjertets stille lønkammer og lad dig føre hen til den guddommelige læge, forat Han maa oplade dine øren, saa al hjertets forhærdelse svinder; forat vor guddommelige læge maa løsne dit tungebaand, at du kan frembryde i lov og pris mod den Gud, hvis frimodige bekjendelse maa aflægges af din mund, ifald du vil vorde salig.

Hvilket er nu mon lægemidlet, vi bør benytte? Sært skikket tykkes overveielser af, hvor uhyre vigtig en sag det er, Gud har sat os i verden for, baade seende og hørende, nemlig vort livsmaal: at blive salige.

At se med øinene og høre med ørene og forstaa med hjertet og omvende sig, det er veien for at naa til menneskenes maal, nemlig at indgaa retfærdiggjorte til vort evige hus. Lad os altsaa betræde frelsesveien, idet vi ligesom st. Francesco forestiller os paradis aabent, helvede aabent, og den kristne i midten! Betragt da: Himlen er aaben over dit hoved,

under fødderne gaber helvede, og din sjæl svæver midt imellem begge, istand til at flyve op til æren for at nyde Gud sammen med de salige i al evighed, eller styrte ned for i selskab med djævlene fordømt at forbande Ham til evig tid. Kast dit blik opad: hvilken glædensbo, beriget med alle goder og al slags naade! vend blikket nedad: hvilket kvalernes fængsel, hvor dæmonerne raser imod hverandre! Deroppe, hvilke søde harmonier! dernede, hvilke brøl og jammersuk! Hvilken usigelig pine; hvilken uskatterlig fryd! Hvilken rædsel, der martrer en; hvilken Guds skjønhed, som opfylder med trøst! Djævlene slider dér sjæl og legeme; her trøster den salige Guds-moder og englenes straalende hære. Hvilke fortvilelsens suk; hvilke jubelraab! Hvilket mørke; hvilket lyshav! Hvilke hyl; hvilke sange! Hvilket paradys; hvilket helvede!

Se, hvad det vil sige at drage ind til sit evige hus: at føre sjælen enten hist op til hvilen, hvor den skal fryde sig i Guds favnetag — evindeligt; eller nedstyrte den for at pines og lide og fortvile sammen med djævlene — evindeligt. Vegtskaalen hviler i din haand: paa den ene side evigvarende kval, paa den anden evig nydelse. Og endda tager du dig sagen let og vanker om som en døvstum uden at gjøre brug af Guds naade? Om man saa tog alle de vigtigste ting paa jorden, verdenspolitiken med iberegnet, vilde man blandt dem ikke finde en eneste saa vigtig sag som ens sjælefrelse. Ja, tog du end alt det store, det vigtige, det magtpaaliggende i verden og gjorde derudaf en eneste byrde paa dine skuldre, mer vilde den byrde veie, at du skal frelse din egen sjæl.

Men I, hellige eneboere og bodfærdige, som flygtede bort fra verden for at leve i usle huler, trindt omgivne af løver og ulve og vilde dyr; I, som nærrede eder af jordens urter og til drikke kun smagte sumpenes vand; som tvang eders legeme til at tage en kort, ubekvem søvn, snart paa torne, snart paa skarpe stene eller det nøgne gulv, og som pinte legemet med svøber eller stene; ja, man maatte kalde eder fanatiske, overspændte og altfor grumme mod eder selv, saafremt man ikke kjendte magtpaaliggenheden af at frelse sig. Nu derimod, da vi ved Guds naade erkjender den, maa vi undres paa, at ikke hele verden haster med at begrave sig i ensomheden udenfor verden, for at sikre sig saavidt muligt et heldigt udfald af vor livsopgave. Thi, kjære læsere! var hine eneboere mindre sikre paa sin frelse end vi, siden de underkastede sig frivillig slige lidelser? eller tilstræbte de et høiere paradys end vi? eller maaske de frygtede et værre helvede end det, som truer os? Nei, de var ligestillede med os.

Men hvorfra kommer da den uforsonlige krig, hine tørte imod sig selv ved altid og paa ethvert omraade at afdøde sine tilbøieligheder, medens vi derimod lever i fuldstændig fred? Naar lønnen samt straffen er ens, hvorfor gjør da du dig slet ingen eller i den grad liden umage? Fordi du er sjælelig døvstum, saa du ikke naar til blot nogenlunde at gennemtrænge, hvad en evighed af nydelser og en evighed af kvaler vil sige.

O Jesus, guddommelige læge; læg dog dine fingre i mine øren og berør min tunge, at jeg baade selv maa klarere fatte og gjøre andre begribeligt, hvor magtpaaliggende det er at frelse sig evig! Folk slider og slæber for udkommet, man gjør sig bekymringer og uro for mange jordiske ting; men ett er fornødent, og netop paa dette eneste nødvendige vil folk kun arbeide saa lidt. Kunde man ikke sommetider fristes til at spørge: men er det menneske virkelig katolik, virkelig en kristen, som kjender sin tro og sine pligter? Følelse, døvstumme kristne! græd dog langt hellere med st. Cæsario. Denne hellige biskop raabte tidt med graad om dagen, ja selv i søvne om natten, saa hele huset gav gjenlyd deraf: To ting er der, og ingen mellemvei: enten farer man op til himlen, eller man farer ned til helvede. Se blot selv, o kristen: begge er aabne, og du svæver i midten, selv herre over dit valg!

Ignaz von Döllinger*),

er tre artikler i „Aftp.“ for 29de og 30te f. m. samt 1ste ds. betitlede; forfatteren, dr. E. F. B. Horn, giver deri en biografi af den for 7 maaneder siden afdøde Münchener-professor.

Döllinger var en katholsk prest, som kom til brud med sin kirke og af denne blev udstødt, fordi han ikke underkastede sig med hensyn til læren om pavens ufeilbarhed, men tvertimod optraadte offentlig imod den. Denne troslære blev hovedanstødssten i hans liv, og det er derfor ogsaa ved den, at ovennævnte artiklers forfatter hovedsagelig dvæler.

Man maatte følgelig ogsaa vente sig, at navnlig paa dette punkt ingen væsentlig unøiagtighed var tilstede i artiklerne. Og dog er dette saa langtfra tilfælde, at vi ikke tør undlade at fremføre berigtigelsen.

Dr. Horn skriver: „Hvad pavedømmet tabte i verdslig henseende ved at miste kirkestaten, vandt det nu igjen i aandelig henseende ved læren om pavens ufeilbarhed. Var paven i alle sine dekretter ufeilbar, saa var dermed al hans administration det samme. De biskoper og prester, han udnævnte, besad som saadanne i al sin embedsgjerning, sin forkyndelse, sin funktion som givere eller negtere af syndsforladelse til den enkelte o. s. v. ufeilbarhed. En lignende ufeilbarhed gjaldt censuren, opregningen af alle de skrifter, som en god katolik ikke havde lov til at læse o. s. v.“

*) Nærværende artikel har været indtagen i „Aftp.“ for i onsdags

Hele dette ræsonnement er aldeles feilagtigt, da forudsætningen, det bygges paa, er feilagtig. Dogmaet om pavens ufeilbarhed erklærer ham nemlig ingenlunde for „ufeilbar i alle sine dekreter“, end mindre altsaa i sin administration o. s. v.

Bullen „Pastor æternus“, ved hvilken dogmaet blev offentliggjort, siger nemlig: „Naar paven taler ex cathedra o: naar han i sit embede som alle kristnes hyrde og lærer med sin apostoliske overmyndighed fastsætter en tros- eller sedelære, som skal holdes af hele kirken, da besidder han ved guddommelig bistand, som blev ham forjættet i Petrus, den ufeilbarhed, som den guddommelige forløser vilde, at hans kirke skulde være udrustet med, hvor det gjælder at fastsætte læren i tros- og sedesager*.“

Her er altsaa slet ikke tale om alle dekreter, men blot om dem, ved hvilke han, optrædende i sin egenskab af hele kristenhedens overhoved, erklærer, hvad denne bør tro for at være i overensstemmelse med sandhed, og hvad den for at være i overensstemmelse med kristelig moral bør gjøre eller undlade. Ikke heller er der tanke om, at ufeilbarheden strækker sig over det, hvori historien viser, at der af somme paver er gjort misgreb — nemlig over administrationen; eller endog over det, hvori alverden ved, at somme har gjort sig skyldige i ligefremme feil — nemlig over deres levnet. Hverken muligheden af at synde, af at tage feil i private meninger — selv angaaende theologiske emner —, eller af at begaa kirkepolitiske misgreb er udelukket ved ufeilbarhedsdogmet, om end naturligvis det højere kald medfører en sterkere naade.

Ligesaa lidt som forfatteren af Döllingers biografi er korrekt i sin dogmatiske fremstilling af den omtalte tros-lære, er han det i sin historiske fremstilling.

Han skriver nemlig: „Hvor stort humbug hele dette koncilium med den endelige afstemning var, kan skjønnes deraf, at en mængde katholske biskoper, der var ugunstig stemte mod det hele stel, forinden afstemningen forlod konciliet og reiste hjem igjen. Saaledes forlod ialt 115 geistlige, hvoriblandt erkebiskopen af München, før afstemningen Rom, nedlæggende sit votum skriftlig. Det lød paa: Non placet, d. v. s. benegtende.“

Konciliets gang er kortelig følgende: Efterat man siden mars 1865 havde beskjæftiget sig med forarbejderne til kirkeforsamlingen, erklærede den dogmatiske forberedelseskommission i februar 1869 enstemmig, at pavens ufeilbarhed kunde fastslaaes som trossætning; i juli 1867 udtalte 485 kirkefyrster sig klart for ufeilbarheden i en adresse til den hl. fader; adskillige, og det af de mest fremragende, havde ogsaa udtrykt ønsket om, at sagen maatte blive slaaet fast. Kommissionen blev dog enig om, at det var mest betimeligt, ikke at opstille sagen til definition, medmindre

de forsamlede biskoper selv forlangte det. Man ser heraf, hvor fuldstændig falskt det er, at konciliet væsentlig skulde være sammenkaldt for at behandle dette emne. Biskoperne indkom virkelig med andragendet; i januar 1870 havde det 400 underskrifter. Samtidig tiltog oppositionen rundt omkring i voldsomhed: en hel del bestred kun betimeligheden af en definition, andre derimod angreb selve ufeilbarhedslæren. Men jo voldsommere angrebene reistes paa den katholske enheds bekostning, des klarere stod for flertallet nødvendigheden af at faa afgjort det vigtige punkt. I april androg de derfor med følgende ord om en afgjørelse: „Da der med en dag for dag heftigere ivrighed offentliggjøres skrifter, som antaster den kirkelige overlevering, rokker kirkeforsamlingernes værdighed, forvirrer de troendes sind, øger spaltningen blandt biskoperne og tilføjer kirkens fred og enhed stedse sværere saar, saa beder vi om, at pavens ufeilbarhed ufortøvet maa undergives konciliets raadslagning.“

Forhandlingerne holdtes da med diskussion i 14 fællesmøder for generaldebattens og derpaa i 22 for specialdebattens vedkommende; saa kom man til ende. Heraf indlyser det, hvor uberegtiget Döllingers senere paastand var, at der ikke havde været leilighed til nogen grundig behandling af spørgsmaalet.

13de juli blev der holdt en prøveafstemning. 601 kirkefyrster var paa den dag tilstede, hvoraf 451 gav sit ubetingede ja, 88 sit ubetingede nei (tildels af inopportunitetshensyn), 62 stemte for læren betinget, og af disse var der adskillige, som ønskede, at definitionen skulde gaa endnu videre, end den gjør. Den 18de fandt det høitidelige møde sted, i hvilket der skulde sluttelig afstemmes om sagen, og dogmet eventuelt proklameres. 55 — ikke, som dr. Horn siger, 115 — indgav i mellemtiden den erklæring, at de ikke vilde deltage i mødet, for ikke offentlig at maatte udtale sit nei; det var tyske, østerrigske og nordamerikanske biskoper. De reiste derfor sin vej; men ved afstemningen var endda 535 kirkefyrster tilstede. Af dette store antal, som overstiger antallet af de allerfleste tidligere kirkeforsamlings fædre, er det indlysende, hvor uberegtiget Döllinger senere frakjendte det vatikanske koncil karakteren af økumenisk o: almindeligt. De 535 erklærede sig nu paa 2 nær alle for ufeilbarheden; ogsaa de 2 underkastede sig, efterat definitionen havde fundet sted, og 200 biskoper, som paa hint tidspunkt ikke var i Rom — blandt dem samtlige 55 afreiste, ogsaa Döllingers egen erkebiskop — indsendte sin tilslutning skriftlig.

Naar dr. Horn tillader sig at tilskrive denne de 55 biskopers underkastelse „feighed, magelighed, ængstelse, eller hvad det kunde være“, saa maa vi først protestere mod tilladeligheden af, saaledes mir nix dir nix at underskyde motiver og sætte sig uden videre til dommer — og det mest muligt ugunstig dommer — over andre folks indre, og med bedste ret anvendes paa biografen, hvad der i „Dagbl.“ forrige fredag sagdes om Sybel: „Han lider i sin fremstilling ikke af for megen upartiskhed. Han har ikke den moderne videnskabsmands objektivitet.“

*) Docemus et divinitus revelatum dogma esse definimus: Romanum Pontificem, cum ex Cathedra loquitur, id est, cum omnium Christianorum Pastoris et Doctoris munere fungens, pro suprema sua Apostolica auctoritate doctrinam de fide vel moribus ab universa Ecclesia tenendam definit, per assistentiam divinam, ipsi in beato Petro promissam, ea infallibilitate pollere, qua divinus Redemptor Ecclesiam suam in definienda doctrina de fide vel moribus instructam esse voluit.

Der er en langt hæderligere grund for biskoppernes tilslutning, end dr. Horn har orket at udtænke; grunden er nemlig logisk. Det er den, for hvilken ogsaa en anden af vort aarhundredes største theologer, den engelske konvertit, nuværende kardinal Newman bøiede sig: kirken, som de anerkjendte for sandhedens pille og grundvold, var det, som gennem et retmæssigt, almindeligt koncil havde udtalt tros læren, og for denne maatte derfor enhver katolik bøie sig, medmindre han vilde enten erklære kirkeforsamlinger overhovedet for inkompetente til at udtale, hvad der er religiøs sandhed, eller ogsaa sige, hvad der er ligesaa falskt, at det vatikanske koncil med sine 535 fædre ikke var økumenisk, og at disses stemmer sammen med alle de senere tiltrædende biskoppers placet ikke var den katholske kirkes udtalelse. Hvilken af disse tre udveie en saa greb til, hørte han eo ipso op at være i kirkens samfund.

Dr. Horns uanstændige sammenligning mellem den ærværdige pave Pius IX. — hvis personlighed næsten alle besøgende, uanseet sin trosbekjendelse, blev indtagne af — og den fordrukne bonde Jeppe paa bjerget, vil jeg overlade hans egne standsbrødre at fordømme. Det samme gjælder om, hvad han skriver angaaende den af hele England høiagtede og skattede kardinal Manning, der erklærede, at „i England havde paven tusender, som hyldede ufeilbarhedslæren“, medens dr. Horn synes at gjøre Döllingers mening til sin: at „i virkeligheden var det bare nogle faa damer af høi rang, der vilde finde det meget trøstefuldt at have en ufeilbar pave“, . . . som om den store konvertit, der som mand, som theologisk lærd og som kirkefyrste er lige fremragende, var en — skjørteprest. Det samme gjælder endvidere om den selvtilfredshed med egen visdom, med hvilken forfatteren stempler endog pave Pius som ukyndig i theologien eller — med Döllingers ord — „en uvidende og indskrænket person“, medens dog studiet af nævnte paves encyklikaer og alloktioner vilde kunne overbevise dr. Horn om det modsatte; det gjælder om den suffisance, hvormed han frisktvæk betegner som „nonsens“, hvad den katholske videnskab udvikler til forsvar for kirkens lære om ufeilbarheden. Og last but not least gjælder det endelig, naar han siger: „Hvad der sagdes om augurerne i det gamle Rom, at to ikke kunde se paa hinanden uden at le, gjaldt vistnok om de katholske biskoper i det nye Rom.“ Disse udtalelser er samtlige under al kritik — manden, filosofen og theologen lige uværdige.

Medens der endnu var meget af vigtighed at bemærke (f. eks. om, at det nye dogme som sandhed, om end ikke som dogme, langt fra var noget nyt*), ifald større plads stod til min raadighed end den, der — med megen beredvillighed — er bleven mig tilstaaet, saa maa jeg indskrænke mig til ett.

For at vise, hvilken antipathi mod det nye dogme der herskede indenfor kirken, skriver biografen: „Der blev under og efter Vatikaner-konciliet holdt for-

skjellige møder af katholske geistlige fra alskens lande i forskjellige byer, dels for at protestere mod konciliet beslutninger, dels for at grunde nye kirkeformer; men intet lykkedes for dem.“ Og desuden anfører han, at „i München, forsikrer Döllinger, var der af 220 geistlige kun 8 eller 9, som hyldede dette dogme“. Jeg kan hertil føie, at Döllinger selv, for at give sit ord yderligere vægt, sagde, at tusende prester tænkte som han. — *Parivuntur montes*. Den hele opposition blev til en *mus* og, forsaavidt den fandt sit udslag i „gammelkatholicismen“, endog til en *ridiculus mus*. Ikke en eneste biskop blev Rom utro, og kun yderst faa prester; de „tusende“ fulgte ikke Döllinger, ja ikke engang de 220 minus 8 eller 9. Han saa sig endogsaa isoleret. Thi det er urigtigt, naar der staar, at „han og hans tilhængere dannede en selvstændig kirke under navnet: gammelkatholiker“. Vel havde Döllinger været en hovedmotor til at fremkalde den bevægelse, af hvilken gammelkatholicismen fremgik; men han gjorde netop opmærksom paa den store fare og den skjæbnesvangre bane, man vilde komme ind i ved at stille alter mod alter, og ialfald af dette hensyn vilde han ikke vide af nogen selvstændig kirke, og aldrig modtog han noget sakrament hos gammelkatholikerne eller deltog i disses gudstjeneste.

Döllinger er død; hvorvidt han, subjektivt taget, er at frikjende eller fordømme, ved hverken dr. Horn eller jeg, men kun Den, som kjender grant alle vore tanker. Gammelkatholicismen, der er en ny blandt de talløse halvheder, som — meteorer lig — svæver omkring mellem de to konsekvente yderpunkter: catholicismen og den radikale rationalisme, kjæmper med døden trods den politiske støtte, som er bleven den tildel. Den katholske kirke derimod udfolder et saa kraftigt og virksomt liv som nogensinde. Og naar nu die Weltgeschichte ist das Weltgericht; naar begivenheders udgang beviser de principers levedygtighed og sandhed, af hvilke de fremgik; naar Gamaliels udtalelse i Ap. gj. 6, 38—39 om Guds-verk og menneskeverk er sand, saa har historien allerede fældet dommen om, hos hvilken af de to modparter sandheden og Gud var.

Edw. Ortved,
katholsk prest,
redaktør af „St. Olaf“.

Kristus stiftede en eneste kirke, hvilken Han gav i hverv at føre menneskene til salighed ved at lære dem at tro de overnaturlige sandheder og i denne tros aand at gjøre det gode. Han lovede den den ufeilbare sandhedsaands hjælp, saa kirken indtil verdens ende kunde være den religiøse sandheds pille og grundvold, og udrustede den med sin egen myndighed; Han paa lagde derved menneskene forpligtelsen til at tro og at lyde kirken. Som ordnet, synligt samfund fik kirken en øvrighed, hvem Kristus lovede sin uafbrudte bistand, nemlig alle dage indtil verdens ende, og øvrigheden fik atter et synligt overhoved, der havde det hverv at styrke sine brødre i troen — et overhoved, hvem alt-

*) Dette er her i bladet tilføiet ved enden af nærværende artikel.

saa 1) de kristne var forpligtede til at lade sig styrke af, og som 2) stedse maatte være egnet til at styrke dem, at give dem fasthed i trossagerne — som med andre ord maatte være en ufeilbar lærer og leder i sin egenskab af den kristne kirkes overhoved. Overhovedet var apostelen Petrus. Dermed, at Kristus gjorde kirken til en indtil verdens ende aldrig ophørende pille og grundvold for religiøs sandhed og Petrus til samme kirkes grundvold, lærer og overhoved, er uophørligheden af et kirkeligt, ufeilbart overhovedembede givet. Paa et saadant embede med dets pligter og fortrin gjør imidlertid kun en eneste person i verden krav; men denne ene har ogsaa gjort det gennem alle aarhundreder, og den langt overveiende part af kristenheden har stedse anerkjendt hans krav: kun paven erklærer og erklæres at være hele kristenhedens overhoved og ufeilbare lærer.

Den pavelige ufeilbarhed udstrækker sig over det, hvori hans overhyrde- og læreembede bestaar d. v. s. over alt, hvad han, ikke som privatmand eller privatlærd eller endog som biskop, men som hele kirkens hoved fastslaar angaaende tro og seder.

Læren om pavens ufeilbarhed var ikke noget nyt, om den end først af Vatikaner-konciliet blev fastslaaet som katolsk tros lære, hvis negtelse fremtidig medførte udstødelse af kirken. Gaa til tiden før reformationen! Den 16de almindelige kirkeforsamling, i Florens 1439, erklærer: „Den romerske biskop er alle kristnes fader og lærer; i Petrus er ham overdragen den fulde magt til at græsse hele kirken.“

Det 14de økumeniske koncil, det i Lyon 1274, erklærede: „Ligesom fremfor alle paven er pligtig at forsvare troen, saaledes maa ogsaa tvist, der reiser sig angaaende troen, afgjøres ved hans dom.“ Middelalderens berømteste kirkelærer, st. Thomas af Aquin († 1274) skriver: „At opstille trosbekjendelser tilkommer den, indenfor hvis myndighed det ligger at træffe endelig bestemmelse angaaende trossager, saa de holdes med urokkelig tro af alle“ (S. Th. 2. 2, q. 1, a. 10).“ Det 8de almindelige koncil, 4de konstantinopolitanske, i 869, bekjendte sig til den formel, pave Hormisdas (514—23) allerede havde forelagt orientalerne, og som bestandig havde nydt fuld godkjendelse: „Den apostoliske stol og dennes samtlige beslutninger gjælder som trosregel, og grunden hertil ligger i Kristi ord til Petrus: Du er klippen o. s. v.“

Saalidt som med disse kirkens udtalelser var en historiker som Döllinger ukjendt med det vidnesbyrd om de længst forsvundne tiders tro paa pavens ufeilbarhed, som selve kjendsgjeringerne med uigjendrivelig kraft bragte: Hvorledes pave Agatho (678—81) erklærede i en skrivelse til keiser Pogonatus, at han allerede havde truffet afgjørelse i de sager, der skulde forelægges det 6te almindelige koncil; Martin I. (649—54) forkastede monothelismen; Anastas II. (496—98) forkastede traducianismen ved en skrivelse til Galliens biskoper; Cælestin (422—32) fældede dommen over

Nestorius inden Efeser-konciliet og paalagde sine afsendinge at holde sig til hans afgjørelse, naar de paa-kjendte biskopernes meninger; Innocens I. (402—17) fordømte pelagianismen — og alle disse afgjørelser blev af alle kristne tagne som endegyldige. Bekjendt er endvidere st. Augustins († 431) ord i Pelagius-striden: „Rescripta venerunt [fra Rom], causa finita est 3: Der er kommet erklæring fra Rom; sagen er dermed afgjort (Serm. 131, n. 10).“ Bekjendt er ogsaa st. Irenæus's († 202) erklæring om, at alle menigheder maa stemme overens i troen med den romerske: „Ad hanc ecclesiam necesse est omnem convenire Ecclesiam, hoc est qui sunt undique fideles (Adv. hæ. l 3, c 3, n 2).“ Dette er kun nogle faa eksempler, som lader sig forøge med mange.

Færd til det hl. land fra Ørkenøerne.

Af
grev Paul Riant.

Af alle de tog, der i det 12te aarhundrede udgik fra de af nordmænd befolkede Ørkenøers ubekjendte smuthuller, er der tre, som findes omstændelig fortalte i sagaerne, nemlig det, som 1120 foretoges af Hakon Paalssøn, jarl over øerne; det, som udrustedes 1135 under Sigurd Slembe, der var en søn af Norges konge Magnus Barfod III.; og endelig det store korstog, som aar 1152 foretoges af grev Rognvald III. med tilnavn den hellige og jarlen Erling, der var en svigersøn af den store Sigurd.

Hakon Paalssøn, som var anfører af det første tog, var en af de talrige ætlinger af jarlen i Møre, der var fader til Rollo af Normandiet. Magnus Barfod III. havde for et øieblik skilt denne gamle familie ved herredømmet over øerne, hvor den regjerede, for aar 1103 at skjænke dette fyrstendømme til sin yngste søn, der senere blev bekjendt under navnet Sigurd Jorsalfarer. De arveberettigede regenter over øerne, nemlig den store grevinde Ingeborg den skjønnes to sønner Paal og Erlend, var døde i landflygtighed, og Paals søn Hakon havde ved slutningen af Magnus III.s regjering ikke kunnet finde leilighed til igjen at sætte sig i besiddelse af sine fædres eiendomme. Men da efter Magnus's død flere forlegenheder optaarnede sig omkring hans efterfølgere, de tre unge konger, var det aar 1105 lykkedes Hakon at erholde sin faders arveland som len, hvorimod hans onkel Erlends eiendom forblev indlemmet under kronen. Hakon, der var heftig og ærgjerrig, var ikke saasnart kommen i besiddelse af halvdelen af Ørkenøerne, før han uden videre bemægtigede sig det øvrige. Men Erlend havde efterladt sig en søn ved navn Magnus, der kom aar 1108 og gjorde fordring paa sin fædrearv. Hoffet i Bergen, som greb leiligheden til at gjenerobre i det mindste den overhøjhedsret over lenet, som det nylig havde tabt, understøttede Magnus's krav. Men Hakon var ikke den, der skulde vige tilbage, selv om han skulde ty til en forbrydelse, naar det gjaldt om derved at naa

*) Ad illius auctoritatem pertinet editio symboli, ad cuius auctoritatem pertinet finaliter determinare ea, quæ sunt fidei, ut ab omnibus inconcussa fide teneatur.

sit Maal. I hans ungdom havde en hedensk spaamand, som han havde mødt i Sverige, forudsagt ham, „at han skulde komme til at regjere over alle Ørkenøerne efter at have begaaet en skrækkelig forbrydelse, at han dernæst skulde foretage en reise i fjerne lande, og at han omsider skulde komme igjen hjem og dø i fred i Norden.“ Derfor havde Hakon skyndt sig med at fuldbyrde den første del af spaadommen ved at lokke Magnus til at samles med ham i en forræderisk sammenkomst, hvor han myrdede ham ved selve alterets fod (den 16de april 1115). I det øieblik, da den ulykkelige Magnus truedes med døden, havde han tilbudt at ville ligefrem fratræde regjeringen, saafremt man blot vilde lade ham beholde livet og et skib, hvormed han kunde reise til Jerusalem. Hakon var imidlertid forbleven døv for denne bøn og havde drevet ugudeligheden saavidt, at han endogsaa forhindrede, at man begravede den ulykkelige fyrstes lig i indviet jord. Den røst, der lød fra folket og geistligheden, som snart udnævnte Magnus til helgen og skytspatron for Ørkenøerne, erindringen dernæst om ofrets sidst udtalte ønske og maaske tillige spaadommens hemmelighedsfulde indvirkning bestemte Hakon, saasnart han fuldstændig havde underkastet sig øerne, til at udruste et tog til Palæstina, hvilket tog skulde begive sig paa vei om foraaet 1118 og igjen være tilbage henimod aar 1120. Man ved intet om tildragelserne paa reisen, naar undtages, at Hakon reiste over Rom og besøgte Jerusalem og floden Jordan. Jarlens karakter maatte let bringe paa den tanke, at hans haand ikke vilde forblive uvirksom, og at muselmændene i Spanien og det hellige land vilde faa følgerne at føle af hans tapperhed, maaske i Ægypten med Balduin (1118) eller under forsvaret af Antiokia imod fyrsten af Alep (1120). Ved sin tilbagekomst, fortæller sagaen, opførte han sig bedre end forhen, og i de to aar, han endnu levede, bestyrede han med visdom sine stater, forfattede gode love og søgte, saa meget han formaaede, at udslette den sørgelige navnkundighed, Magnus den helliges død havde paatrykt ham.

Sagaerne ansætter den reise, der foretoges af Sigurd Jorsalafarers yngste broder, der ligeledes bar navnet Sigurd, til ti aar efter Hakons reise. En af de mægtigste herrer ved Magnus III.s hof, Saxe fra Vik, havde to døtre ved navn Sigrid og Thora. Den sidste blev moder til Sigurd Slembe, og Sigrid fødte Olaf barn IV. Ridderskabet, der fandt disse kjærlighedsforstaaelser uden for egteskabet i høi grad anstødelige, skjulte omhyggelig ved Magnus's død det barn, som kongen havde faaet med Thora, og som man havde givet navnet Sigurd; denne søn lod ridderne opdrage paa herresædet Vik, hos en prest ved navn Adelbrekt, der udgav ham for at være sin egen søn og uddannede ham til kirkens tjeneste. Den unge Sigurd, som allerede var blevet viet til diakon, ytrede imidlertid kun ringe kald for den geistlige stand; begavet med en herkulisk styrke og en ligesaa voldsom karakter som sin fader Magnus, forenede han med stor fysisk kraft et ubøieligt sind og en ustyrlig kjærlighed til eventyr. Han forlod sin pleiefader, og hans udskeielser paa-

drog ham snart øgenavnet Slembe eller Slembidjakk (Slemmedegn). Først aar 1120 optræder han i Norge og forsøger, men uden videre held, at skaffe sig anerkjendelse som prins af blodet. Han forlader da landet og gaar i frivillig landflygtighed for andensteds at søge at gjøre lykke; han begiver sig saaledes til Harald, der var greve over Ørkenøerne og herre til Katanes, og egter dennes kjødelige søskendebarn Aahild. Et mord, som han begik paa en af sine slegtninger ved navn Thorkell, herre fra Ørkenøerne, tvinger ham til at flygte; hans tilflugtssted blev Skotland. Men det lader til, at hans frænde Thorkell's skygge og hans i kirkens øine uregelmæssige liv ikke lod ham rist og ro; thi aar 1130 drog han bort til Rom, for af pave Innocens II. at erholde tilgivelse for sine grove synder, og derfra foretog han endvidere en udsonings reise til det hellige land. Han besøgte Palæstina og den hellige grav paa pilegrimenes vis og begav sig til floden Jordan, i hvis vande han badede sig efter den tids skik. Hvis man kan tro det vidnesbyrd, som skyldes den samtidige digter, der har skrevet Sigurds lovtale, forlangte han ved sin tilbagekomst til Jerusalem at godtgjøre ved Guds dom sin kongelige herkomst. Fem biskoper overvar denne prøve, hvorfra han udgik seirrig. Sagaerne fortæller intet om, at han har kjæmpet i Syrien. Det er iøvrigt rimeligt, at han befandt sig der (fra 1132—1133) paa den tid, de indbyrdes stridigheder fandt sted, som paafulgte fyrsten af Antiokien, Bohemund II.s død og Balduin af Borgs. Efterat han havde forladt Jerusalem, antog han kongetitlen, hvortil den høitidelige anerkjendelse af hans herkomst berettigede ham; derefter udrustede han en liden flaaede, som han seilede med til det græske hav, hvor han drev sørøveri, hvori han var veløvet, imod saracenernes skibe. Man har al grund til at tro, at han er seilet langs med Portugals, Frankriges og Tysklands kyster og vendt tilbage ad denne vei til Danmark, hvor de fra Norge indløbne efterretninger ikke synes at have været hans fordringer gunstige; thi man ser ham derefter gaa paany ombord i sin flaaede og drage om paa havet i fem aar, snart plyndrende og snart drivende handel langs med Nordsøens kyster. Det er først aar 1136, at han, efter at have tilbragt vinteren i Island, skjult under et falsk navn hos Thorgils af Stadarhólt, kommer hemmelig tilbage til Norge.

(Slattes.)

Benedikt fra Nursia og hans amme.

Af

Fr. Paludan-Müller.

(Fortsat.)

Benedikt.

Derhen just, i ensomheden
Gaar min vandring.

A m m e n.

Hen i ørkenen? —
Og med hvem skal der du mødes?

Benedikt.

Kun med Gud — med ingen anden!

Ammen.

Er du rent da fra forstanden?
Der i ørknen? — Og til byen
Du vel sent tilbage kommer?

Benedikt.

Sent, ja!

Ammen.

Maaske først til sommer?

Benedikt.

Aldrig mere. Fra idag jeg
Magten, æren, lysten, lykken.
Roms tyranner, vender ryggen;
Fra idag jeg kun min skaber,
Min forløser har til herre.

Ammen.

Nei, det værre blir og værre!
Rent forkjert i alle dele — —
O, nu fatter jeg det hele!
Du vil eneboer være,
Bo i ørkenen og slide
Tiden hen med bod og bønner,
Mens du ingenting bestiller.
Ja, nu alting jeg begriber!
Det er pilegrimens ord og
Kunster, som dig har bedaaret.
Du og han var altid sammen,
Og jeg husker godt hans præken
Om den hellige Antonius,
Om hans lange liv i ørknen
Og hans fruentimmersyner
I de maaneklare nætter —
Men en pind derfor jeg sætter.
I din faders og din moders
Navn jeg det bestemt forbyder;
Og hvis ikke mig du lyder,
Skal din farbror Lucius komme —

Benedikt.

Men han komme vil forgjæves;
Alt det brev han har ihænde,
Hvori jeg farvel ham siger.
Ei for kjød og blod jeg viger,
Ei for bud og ei for bønner.
Førend dagen er tilende,
(Vil mod himlen ei jeg synde)
Maa min vandring jeg begynde.
Lang er veien, fjernt er maalet,
Og bestandig nær de stemmer,
Der fra verden bort mig kalder.

Ammen.

O, Gud hjælpe dog os alle!
Og hvad tror du, at din fader,
At din moder, Abundantia,
Og din lille søster siger,
Naar dem alt bekjendt er blevet?

Benedikt.

Ogsaa dem jeg har tilskrevet,
Og mit brev er snart i Nursia.

Ei min moder mig fordømmer,
Det jeg ved saa vist og sikkert;
Men min faders sind og tanke
Gud vil med sin aand oplyse,
Og min fromme søsters hjerte
(Denne trøst min sjæl husvaler)
Mig sit fulde bistand skjænker.

Ammen.

O, hvad daarskab der du taler!
Og paa mig du ikke tænker!
Mig, din amme, som har kjendt dig,
Siden du blev svøbt og baaret;
Mig, som i saamange aar dig
Nu i moders sted har været;
Mig, som af dit ord bedaaret
Her paa landet ud har fulgt dig
For din fødselsdag at feire —
Mig du nænned at bedrage!

Benedikt.

Ei saa haardt du mig anklage!
Tidt jeg vilde skriftet for dig,
Aabenbaret dig mit forsæt,
Selv idag jeg det forsøgte;
Men mit ord du aldrig agted,
Tog for skrømt, hvad der var alvor,
Og med afskedstanken spøgte.
Da sank modet, og paa læben,
Før det fødtes, ordet døde.

Ammen.

O, Gud staa mig bi, mig stakkel!
Mig, som kom med spøg imøde
Ham, som kom med ramme alvor.
Grød dog ikke nu, du søde,
Mindst jeg dig anklage turde,
Dig, som selv er saa bedrøvet
For det løfte, Gud du gjorde.
O, men ham, den skurk af pilgrim,
Din forfører, gad jeg ramme!

Benedikt.

Og hvad ondt har han da gjort mig?

Ammen.

Han? Ja, han sig vel maa skamme!
Fra en smuk og munter yngling
Gjøre dig til eneboer!
Lokke dig fra Rom til ørknen
For at sulte og forkomme,
Binde dig med ed og løfte,
Medens han for livets lykke
Dig saa lumskelig bedrager —

Benedikt.

Af os begge feil du tager.
Ikke ham det var, som lokked
Mig til verden at forsaage
Og i ørknen ud at drage.

Ammen.

Ikke ham? Og hvem da var det?

Benedikt.

Han, hvis ord er lov for støvet,
Og hvis fjed skal efterfølges:

Herren selv, om hvem staa skrevet,
At til ørkenen Aanden drev Ham
For med fristeren at kjæmpe,
Før sit livsverk Han begyndte.

A m m e n.

Før sit livsverk Han begyndte!
Der du talte ret; men hvilket
Verk har da en eneboer,
Saadan en, som du vil være?

B e n e d i k t.

Ogsaa jeg jo Gud til ære
Ud i ensomheden drager
For i aanden mig at styrke,
Før min gjerning jeg begynder.

A m m e n.

Hvilken gjerning?

B e n e d i k t.

Før omkring mig
Menneskenes børn jeg samler:
Mine brødre, der, lig hjorden,
Uden hyrde vild nu farer.

A m m e n.

Nu du rent forstyrret svarer.
Eneboer, som forsamler
Menneskenes børn. — Da priser
Ord jeg, som forstand beviser.

B e n e d i k t.

Du forstaa mig ei, Cyrilla!

A m m e n.

Der du talte sandt.

B e n e d i k t.

Deroppe
Vilde bedre du forstaa mig.

A m m e n.

Hvor?

B e n e d i k t.

Deroppe paa terrassen —

A m m e n.

Oppe paa den høie fjeldpynt,
Hvor saalænge du sad ene?

B e n e d i k t.

Saa du ned fra bjergets stene,
Vilde synet dig forklare,
Hvad jeg her ei mægter sige.

A m m e n.

Men saa lad derop os stige!
Du for snk jo knap kan tale,
Og jeg selv er saa fortunlet,
At mit hoved nok kan trænge
Til i friluft sig at svale.
Kom! — Men hvad kan det dog være,
Som deroppe jeg skal lære?
Kom, mit barn! Ræk her mig haanden!
Kagen kan vi altid spise,
Naar dit hjerte du har lettet,
Og vi her er vendt tilbage
Mer til glæde stemt i aanden. (Fortsættes.)

Indenlandske efterretninger.

3 børn indebrændte forrige lørdag i Lakkegaden.

En beruset, 16-aarig arbeider, som med 6 berusede kamerater gjorde sig skyldig i overfald paa Vækkerø i søndags aftes. fik en revolverkugle i hjernen. Forhaabentlig vil lovgivningen inden lang tid sørge lidt bedre for veifarendes sikkerhed i disse paa raa overfald saa rige tider ved at udvide tilladeligheden af alvorligt selvforsvar, saa man ikke skal nødes til at vente med dette, indtil man er slaaet halvt ihjel.

Sildefangsten lader iaar vente paa sig. Paa et enkelt sted er den dog saa smaat begyndt.

Forlis i juni: 46 seilskibe, hvoraf 14 norske, 3 svenske og 1 dansk; 16 dampskibe, hvoraf ingen skandinaviske.

Udenlandske efterretninger.

Keiser Franz Josefs yngste datter blev nylig viet til sin fætter erkehertug Franz Salvator. Paa bryllupsdagen er der efter keiserens og brudens udtrykkelige ønske blevet gjort godt mod mange fattige; erkehertuginde havde anmodet alle vedkommende i Østerrige-Ungarn om at anvende midler, som man muligen vilde have skjænket til gaver til hende, i vel-dædigst øiemed.

En disputation er afholdt i Paris mellem arbeider-vennen pastor Garnier og socialistiske talere for en forsamling paa omkring 3000 arbejdere. Det gjaldt at forsvare: „Kun kristendommen formaar at frelse samfundet, ved sine grundsætninger om autoritet og næstekjærlighed.“ Garnier fik levende bifald.

En maiskage-fabrik i Hamburg er styrtet i kanalen.

International lægekongres aabnedes i Berlin i tirsdags. I Frankrige havde stemmer reist sig for, at ingen franskmænd deltog i en kongres i Preussen. Kongressen modtog derfor med stor glæde den underretning, at 34 herrer var sendt officielt af den franske regering. Mellem 4 og 5000 videnskabsmænd og læger deltager.

Et tog fra Wien til Eger blev ved jordskred kastet af sporet nat til onsdag. 3 mennesker dræbtes.

Den store eksplosion i gruben ved St. Etienne, hvor henimod 120 arbejdere har mistet livet, antages med sikkerhed at være skeet ved, at en arbeider har overtraadt forbudet imod at aabne sin sikkerhedslampe.

Henrettelse ved elektricitet fandt første gang sted i New-York. Den elektriske strøm ledes gennem personen fra issen, som er bedækket med en metal-hjelm, og fødderne, der er anbragte paa en isolerende skammel, og dræber øieblikkelig.

Blandinger.

Lutherausk visdom. Under overskriften „Katholsk“ fortæller „Aftp.“ om en afdad, der kan vindes i Kölns domkirke. Derpaa tilføier den oplysende: „Oktave er en fest, som i juli maaned feires i 8 dage i domkirken til erindring om overførelsen af de hellige tre kongers relikvier o: deres hjernesaller og ben, til domkirken i Köln, hvor de har været i 700 aar.“ Nei, saamæn er oktave ikke „en fest o. s. v.“ Ved oktave (af octo o: 8) betegnes de paa en hvilkensomhelst fest nærmest følgende dage, ottendedagen medindbefattet, naar ogsaa de festligholdes.